

UZASADNIENIE

Pięcioma decyzjami z tego samego dnia, tj. z 25 kwietnia 2022 r., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 8 ust. 1 i ust. 2a, art. 18 ust. 1 i ust. la, art. 20 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 423 ze zm.) oraz art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. określił podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) **Sp. z o.o.** dla: 1) **B. B.**, 2) **D. J.**, 3) **M. Ś.**, 4) **A. J.**, 5) **K. P. (1)**, w ten sposób, że we wskazanych w tych decyzjach podwyższył dla w/w ubezpieczonych podstawy wymiaru składek wykazane przez płatnika składek w dokumentach rozliczeniowych o wysokość kwoty wypłaconej każdemu z tych ubezpieczonych tytułem umowy zlecenia zawartej ze spółką (...) sp. z o.o. Zakład argumentował, że doszło do naruszenia art. 8 ust. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, albowiem w rzeczywistości w/w ubezpieczeni, pomimo umów zlecenia zawartych ze spółką (...), w okresach objętych rzeczonymi decyzjami, świadczyli pracę na rzecz swojego pracodawcy - (...). W konkluzji ZUS stwierdził, że płatnik powinien ponieść dodatkowe obciążenia z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne rentowe, chorobowe wypadkowe i zdrowotne z tytułu przychodów uzyskanych przez w/w ubezpieczonych także z umów zlecenia wykonywanych de facto na jego rzecz. (decyzje w aktach ZUS)

Odwołania od w/w pięciu decyzji złożył płatnik składek (...) **Sp. z o.o.**, wnosząc o ich uchylenie i przekazanie każdej ze spraw do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, ewentualnie zaś o ich zmianę. W odwołaniach skarżący przytoczył tożsamą argumentację, zarzucając każdej z zaskarżonych decyzji naruszenie:

1. art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, w zw. z art. 4 pkt 2 lit a, art. 8 ust. 1 i ust 2a, art. 18 ust 1 i ust, la, art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - poprzez niewłaściwe zastosowanie i wydanie decyzji o ustalaniu podstawy wymiaru składek w sytuacji braku przesłanek do wydania takich decyzji;

2. art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w obliczu dowolnego przyjęcia, że umowy cywilnoprawne zawarte pomiędzy ubezpieczonymi a spółką (...) Sp. z o.o. w postaci umów zlecenia miały charakter pozorny, skoro beneficjentem pracy ubezpieczonych był płatnik składek, podczas gdy, w ocenie płatnika składek przedmiotowe umowy cywilnoprawne były ważne, a co za tym idzie wywołały wszelkie implikowane ich treścią skutki prawne, również na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, co wyklucza możliwość uznania w powyższym zakresie ubezpieczonych jako pracowników płatnika składek;

3. art. 89 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - poprzez brak zawiadomienia płatnika składek o czynnościach dowodowych dokonywanych w toku kontroli, w tym w szczególności o zeznaniach świadków, które zostały uznane za kluczowe dla ustalenia stanu faktycznego przyjętego za podstawę rozstrzygnięcia, w sytuacji w której płatnik składek został pozbawiony możliwości wzięcia czynnego udziału w rzeczonych czynnościach dowodowych, co z kolei miało istotny wpływ na wynik sprawy.

(odwołania k. 3-8, k. 3-8 akt VIII U 1171/22, k. 3-5 akt VIII U 1211/22, k. 3-8 akt VIII U 1192/22, k. 3-5 akt VIII U 1207/22)

W odpowiedziach na odwołania pozwany wniósł o ich oddalenie, podtrzymując zajęte stanowisko.

(odpowiedzi na odwołania k. 9-10, k. 9-10 akt VIII U 1171/22, k. 6-7 akt VIII U 1211/22, k. 9-10 akt VIII U 1192/22, k. 6-7 akt VIII U 1207/22)

Sprawy z odwołań od w/w decyzji połączono do wspólnego rozstrzygnięcia.

(postanowienia o połączeniu w załączonych aktach)

Zainteresowane **K. P. (1), B. B. i A. J.** na rozprawie w dniu 23 maja 2023 roku wniosły o oddalenie odwołań, pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołań i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego składając pismo wskazujące w.p.s. w stosunku do każdego z zainteresowanych. Natomiast pozostali zainteresowani **D. J. i M. Ś.**, będąc prawidłowo powiadomionymi o toczącym się postępowaniu oraz o terminach rozpraw, nie złożyli żadnego oświadczenia i nie stawili się na wyznaczone terminy rozpraw.

(postanowienie k. 39, stanowisko zainteresowanych e-prot. z 23.05.2023 r.:00:03:00-00:03:12)

(...) Sp. z o.o. w W., powiadomiona o toczącym się procesie, nie przystąpiła do sprawy w charakterze zainteresowanego.

(niesporne, a nadto postanowienie z 25.04.2023 r. – e-prot. z 25.04.2023 r.: 00:16:18)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek - (...) Sp. z o.o. prowadzi od 17.09.2021 r. działalność gospodarczą, Nr KRS (...), której przedmiotem zgodnie z (...) jest m.in. produkcja opakowań z tworzyw sztucznych. Prezesami zarządu spółki w spornych okresach byli kolejno A. W., S. S. oraz P. P..

(bezsporne, odpis KRS k. 13-18)

Płatnik składek w celu realizacji przedmiotu działalności zawarł umowy na dostarczenie kadry pracowniczej w latach 2017, 2018, 2019, 2020 z (...) Sp. z o.o. w W.. Zgodnie z tymi umowami zleceniobiorca zobowiązał się na dostarczanie na zgłoszone zapotrzebowanie zleceniodawcy odpowiednio wykwalifikowanej i ilościowo potrzebnej kadry pracowniczej niezbędnej do realizacji zadań określonych przez zleceniodawcę - związanych z realizacją czynności wchodzących w zakres działalności operacyjnej prowadzonej przez zleceniobiorcę (Zakład Produkcyjny przy ul. (...) w Ł.) z uwzględnieniem nadzoru ze strony przedstawicieli zleceniodawcy.

(kserokopia umowy na dostarczenie kadry pracowniczej z 2.01.2017 r. akta kontroli str. 349-354 płyta CD k. 61, kserokopia umowy na dostarczenie kadry pracowniczej z 4.01.2018 r. akta kontroli str. 29-34 płyta CD k. 61, kserokopia umowy na dostarczenie kadry pracowniczej z 3.01.2019 r. akta kontroli str. 37-42 płyta CD k. 61, kserokopia umowy na dostarczenie kadry pracowniczej z 4.01.2020 r. akta kontroli str. 47-52 płyta CD k. 61)

Zleceniodawca za wykonanie ww. czynności zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia stanowiącego równowartość 108% poniesionych kosztów przez zleceniobiorcę. Zgodnie z dokumentami przedłożonymi w toku kontroli dokonanej przez organ rentowy:

- za rok 2017 zgodnie z zestawieniem suma wynagrodzeń zleceniobiorców 95 065,80 zł,

- za rok 2018 zleceniobiorca wystawił fakturę sprzedaży w dniu 31.12.2018 r. na kwotę brutto 557 831,03 zł termin płatności 14 dni,

- za rok 2019 zleceniobiorca wystawił fakturę sprzedaży w dniu 31.12.2019 r. na kwotę brutto 982 382,35 zł termin płatności 14 dni,

- za rok 2020 zleceniobiorca wystawił fakturę sprzedaży w dniu 31.12.2020 r. na kwotę brutto 827 000,25 zł termin płatności 14 dni.

Za rok 2017 nie została wystawiona faktura za dostarczenie kadry pracowniczej przez (...) Sp. z o.o.

(protokół kontroli z 9.12.2021 r. akta kontroli str. (...) - (...) płyta CD k. 61, aneks do protokołu kontroli z 11.01.2022 r. akta kontroli str.1935-1943 płyta CD k. 61, kserokopia zestawienia wypłaconych wynagrodzeń w roku 2017 „płatne przez (...)” akta kontroli str. 355-357 płyta CD k. 61, kserokopia faktury nr (...) z 31.12.2018 r. akta kontroli str. 35 płyta CD k. 61, kserokopia faktury nr (...) z 31.12.2019 r. akta kontroli str. 43 płyta CD k. 61, kserokopia zastawienia

za 2019 rok, akta kontroli str. 45 płyta CD k. 61, kserokopia faktury nr (...) z 31.12.2020 r. akta kontroli str. 53 płyta CD k. 61, kserokopia zastawienia za 2020 rok akta kontroli str. 55 płyta CD k. 61, protokół przyjęcia wyjaśnień osoby upoważnionej do reprezentowania płatnika składek K. G. z 7.12.2021 r. akta kontroli str. (...) - (...) płyta CD k. 61)

Spółka (...) w celu realizacji przedmiotu umów na dostarczenie kadry pracowniczej zawierała umowy cywilnoprawne z pracownikami spółki (...).

Pracownicy spółki (...), jednocześnie świadczący pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej w spółce (...), nie wiedzieli jaką pracę wykonywali na umowę zlecenia, ponieważ miejsce pracy, jak i zadania, które wykonywali wynikały tylko z umowy o pracę. Niejednokrotnie nie przekazano pracownikom płatnika wskazanych umów i w związku z tym wykonujący pracę na tych zasadach mieli wątpliwości co do zakresu zleconych im zadań, jak i co do tego jaka de facto stawka wynagrodzenia z tego tytułu w konkretnych miesiącach winna im zostać wypłacona. Umowy zlecenia nie można było mieć zawartej nie mając zawartej umowy o pracę. Od samego początku informowano pracowników odwołującego się płatnika, że zatrudnienie w (...) wiąże się z zawarciem dwóch umów- był to wymóg stawiany pracownikom. Ewidencja czasu pracy była jedna - spółka (...) nie prowadziła odrębnej ewidencji czasu dla umów cywilnoprawnych. Wynagrodzenie płatne przez spółkę (...) było w rzeczywistości dodatkiem czterobrygadowym i/lub nadgodzinami w ramach zawartej umowy o pracę względnie innym dodatkiem do tej umowy.

(protokół kontroli z 9.12.2021 r. akta kontroli str. (...) - (...) płyta CD k. 61)

W okresach objętych zaskarżonymi decyzjami płatnik składek (...) Sp. z o.o. zatrudniał na umowy o pracę w szczególności: **K. P. (1), B. B., D. J., M. Ś., A. J.**. Każdy z w/w pracowników miał w tym samym okresie co łącząca go z płatnikiem umowa o pracę jednocześnie zawartą umowę zlecenia ze Spółką (...). Równolegle wykonywane przez w/w ubezpieczonych czynności na podstawie łączącej każdego z nich umowy o pracę z (...) Sp. z o.o. oraz na podstawie umowy zlecenia ze Spółką (...) były tożsame, a zainteresowani pracownicy płatnika nie byli w stanie rozróżnić kiedy wykonywali umowę o pracę a kiedy umowę zlecenia. Praca świadczona była przez zainteresowanych w tym samym miejscu, pod nadzorem tych samych osób, z użyciem tego samego sprzętu a z rezultatów ich pracy korzystał pracodawca - (...). Zainteresowani podpisywali listę obecności u płatnika. Spółka (...) nie prowadziła dla nich odrębnej ewidencji czasu z tytułu wykonywania umów cywilnoprawnych. Zainteresowani nie mieli kontaktu z pracownikami (...) Sp. z o.o.

Zainteresowani nie wystawiali rachunków z tytułu umów zlecenia zawartych ze spółką (...). W/w pracownicy płatnika z tytułu umowy zlecenia ze Spółką (...) uzyskali we wskazanych niżej miesiącach następujące dodatkowe przychody:

1) B. B. –marzec 2020 r. 1596,00 zł, kwiecień 2020 r. 201,00 zł, czerwiec 2020 r. 575,00 zł,

2) K. P. (1) – grudzień 2018 r. 3236,00 zł, styczeń 2019 r. 3132,00 zł, luty 2019 r. 2298,00 zł, marzec 2019 r. 2752,00 zł, kwiecień 2019 r. 2652,00 zł, maj 2019 r. 3354,00 zł, czerwiec 2019 r. 3285,00 zł, lipiec 2019 r. 3460,00 zł, sierpień 2019 r. 3414,00 zł, wrzesień 2019 r. 572,00 zł, październik 2019 r. 1006,00 zł, listopad 2019 r. 1009,04 zł,

3) A. J. - luty 2019 r. 2958,88 zł, marzec 2019 r. 3068,00 zł, kwiecień 2019 r. 514,00 zł, maj 2019 r. 1189,00 zł,

4) M. Ś. - marzec 2020 r. 3395,44 zł,

5) D. J.- luty 2018 r. 1073,44 zł, marzec 2018 r. 1594,88 zł.

Zainteresowani otrzymywali wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę i z tytułu umowy zlecenia dwoma przelewami.

(kserokopie list wypłat umów cywilnoprawnych - akta kontroli str. 887-929, 953-973, 385-415, 577-671, 529-815 - płyta CD k. 61, kserokopie list płac dotyczące wypłat z umów o pracę - akta kontroli str. (...) - (...), (...) - (...), (...) - (...), (...) - (...), (...) - (...) - płyta CD k. 61; zeznania zainteresowanej K. P. (1) e-prot. z 25.04.2023 r.:00:04:00 w zw. z 00:15:12; zeznania zainteresowanej B. B. e-prot. z 23.05.2023 r.:00:03:29-00:08:40 w zw. z 00:13:05-00:13:20; zeznania zainteresowanej A. J. e-prot. z 23.05.2023 r.:00:08:41-00:11:10 w zw. z 00:13:22-00:13:30)

Płatnik składek - (...) Sp. z o.o. nie deklarował składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od uzyskanych przez w/w pracowników przychodów z tytułu umów cywilnoprawnych, które wykonywali w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami na rzecz płatnika jako pracodawcy a zawieranych z innym podmiotem - Spółką (...).

(okoliczności niesporne)

W badanych okresach płatnik składek naliczał oraz opłacał należne składki za w/w pracowników wyłącznie od kwot osiągniętych przez nich wynagrodzeń z tytułu wykonywania stosunku pracy.

(okoliczności niesporne)

Stan faktyczny został odtworzony na podstawie powołanych dokumentów, których autentyczność nie była kwestionowana przez strony i nie budziła także wątpliwości Sądu. Walor wiarygodności Sąd Okręgowy przyznał także zeznaniom zainteresowanej K. P. - pracownika płatnika, której dotyczyła zaskarżona decyzja.

Zaznaczyć należy, że płatnik składek pomimo złożenia odwołania nie zgłosił w toku procesu żadnych wniosków dowodowych i nikt w jego imieniu nie stawiał się na żadnym terminie rozprawy.

Podkreślenia też wymaga, że strona skarżąca nie kwestionowała wysokości podstawy wymiaru składek wyliczonej przez organ rentowy, a jedynie kontestowała samą zasadę.

Tym samym spór sprowadza się w istocie do kwestii prawnej, która będzie przedmiotem rozważań w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania, jako niezasadne, podlegają oddaleniu.

Wstępnie, wobec powoływania się przez płatnika składek w każdym z rozpoznawanych odwołań na zarzuty naruszenia procedury administracyjnej przez organ rentowy - brak zawiadomienia płatnika o czynnościach dowodowych dokonywanych w toku kontroli, co miało rzutować na wynik sprawy, Sąd stwierdził, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd co do zasady nie bada naruszeń kodeksu postępowania administracyjnego. Sprawy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych w przeciwieństwie do innych spraw, w których wydawane są decyzje administracyjne, są bowiem rozpoznawane przez sądy powszechne w procedurze cywilnej a nie przez sądy administracyjne w procedurze sądowno-administracyjnej. Konsekwencją tego rozróżnienia jest m.in. możliwość podjęcia merytorycznego rozstrzygnięcia przez sąd ubezpieczeń społecznych i zmiany decyzji ZUS - strony w n/n postępowaniu mogą powoływać dowodzić nieprawdziwości stanu faktycznego przyjętego w decyzji ZUS. Powyższą tezę potwierdził także Sąd Najwyższy w wyroku z 3.02.2011 r., II UK 271/10, argumentując, że postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego, jako przedmiotu odwołania. Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania. W wypadkach innych wad konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że wraz z nowelizacją k.p.c., która weszła w życie 7.11.2019 r., ustawodawca wprowadził wyjątek od powyższego. Na podstawie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. pojawiła się możliwość uchylenia zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, jeżeli taka decyzja nakładająca na

ubezpieczonego zobowiązanie, ustalająca wymiar tego zobowiązania lub obniżająca świadczenie, została wydana z rażącym naruszeniem przepisów o postępowaniu przed organem rentowym.

W/w przepis został dodany do art. 477¹⁴ k.p.c. w wyniku nowelizacji dokonanej ustawą z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U., poz. 1469 ze zm.). Wprowadził on możliwość wydania przez sąd I instancji orzeczenia o charakterze kasatoryjnym ze względu na rażące naruszenie przepisów postępowania przed organem rentowym. Jeżeli sąd ustali istnienie takiego rodzaju naruszenia, to uchyła decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Przepis ten dotyczy jedynie trzech rodzajów decyzji, a mianowicie nakładających na ubezpieczonego zobowiązanie, ustalających wymiar tego zobowiązania lub obniżających świadczenie. Ustawodawca, kierując się względami społecznymi, ograniczył możliwość wydania orzeczenia kasatoryjnego do tych decyzji, których uchylenie nie doprowadzi do pozbawienia ubezpieczonego środków utrzymania.

Dzięki takiemu unormowaniu sąd może badać wady wynikające z naruszenia nie tylko prawa materialnego, lecz także procesowego. Jak wynika z uzasadnienia projektu z 2019 r., niezależnie od tego, czy wady te dotyczą formy, czy treści decyzji, ich wspólną cechą jest to, że naruszają przepisy o postępowaniu przed organem rentowym w takim stopniu, że ich konwalidacja jest niemożliwa. Naprawienie takich decyzji przez sąd polega w istocie na wydaniu ich na nowo, to zaś wymaga ponownego przeprowadzenia całego postępowania - tyle że przed sądem (zob. uzasadnienie projektu k.p.c. 2019). W uzasadnieniu projektu podano także przykłady wad decyzji, które projektodawca określił jako rażące. Należą do nich, w zakresie treści: brak oznaczenia stron, niewskazanie sposobu obliczenia świadczenia lub składki; sposobu wydania: wydanie przez osobę nieuprawnioną; i postępowania je poprzedzającego: bez podstawy prawnej lub przedwcześnie - bez zachowania terminów lub przesłanek wydania (zob. uzasadnienie projektu k.p.c. z 2019; por. J. May, Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, WKP 2020).

De facto w/w przepis służy eliminacji z obrotu wadliwych decyzji, jednak wadliwość ta musi być rażąca. Tylko rażące naruszenie przepisów o postępowaniu przed organem rentowym uzasadnia uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ponieważ nie każde uchylenie w procedowaniu przed organem rentowym ma taką rangę, by wymagało prowadzenia sprawy od nowa. Nie chodzi tu więc o „jakikolwiek” naruszenie przepisów o postępowaniu. Przepis ten ma charakter wyjątkowy i musi być interpretowany ściśle, a nie rozszerzająco.

W ocenie Sądu po stronie organu nie doszło w n/n sprawie do rażącego naruszenia przepisów o postępowaniu przed organem rentowym - nie było więc możliwe uchylenie zaskarżonych decyzji. Decyzje spełniały wszystkie wymogi formalne a w postępowaniu kontrolnym, w sprawie ustalenia podstaw wymiaru i wysokości składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i zdrowotne ubezpieczonych płatnik miał możliwość składania zastrzeżeń. Ponadto mając na uwadze treść odwołania Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, które uzupełniło ewentualne braki w postępowaniu przed ZUS-em. Strona powodowa nie była w żaden sposób ograniczona w zakresie możliwości przedstawienia dowodów i też mających wpływ na wynik rozstrzygnięcia. Należy podkreślić, że Sąd miał tu na względzie także ekonomikę procesową i szybkość postępowania.

Przechodząc do meritum Sąd miał na uwadze, że stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1009) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej były osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.

Zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła

z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Art. 18 ust. 1 i 3 wskazanej ustawy stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1-3, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców ustala się zgodnie z ust. 1, jeżeli w umowie agencyjnej lub umowie zlecenia albo w innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

W świetle art. 9 ust. 1 osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3, 7b, 10, 20 i 21, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy, umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy, członkostwa w spółdzielni, otrzymywania stypendium doktoranckiego, służby, pobierania świadczenia szkoleniowego, świadczenia socjalnego, zasiłku socjalnego albo wynagrodzenia przysługującego w okresie korzystania ze świadczenia górniczego lub w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie. Mogą one dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z innych tytułów, z zastrzeżeniem ust. 1a.

Zgodnie z art. 4 pkt 2a ustawy systemowej płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne jest pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi.

W świetle powyższego przepisu składki na ubezpieczenie społeczne za pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej) odprowadza pracodawca, a za zleceniobiorcę/osobę świadczącą usługi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej) zleceniodawca.

Stosownie do treści art. 18 ust. 1 i ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1949) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągnięty przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z wyjątkiem składników wynagrodzenia wymienionych w § 2 powołanego wyżej rozporządzenia.

Zgodnie zaś z art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia należy do płatnika składek (art. 36 ust. 2). Płatnik składek przekazuje do Zakładu imienne raporty miesięczne, po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w terminie ustalonym dla rozliczania składek (art. 41 ust. 1).

W myśl art. 69 ust. 1 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1285), obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i c-i, powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych.

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d- i i pkt 3 i 11, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ww. ustawy o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, za osobę pozostającą w stosunku pracy, w stosunku służbowym albo odbywającą służbę zastępczą składkę jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza pracodawca (...). W myśl art. 74 ust. 1 ww. ustawy, do ubezpieczenia zdrowotnego osób objętych ubezpieczeniami społecznymi stosuje się przepisy dotyczące zasad, trybu i terminu zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz wyrejestrowania z tych ubezpieczeń. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy wymiaru składki. Składka jest miesięczna i niepodzielna (art. 79 ust. 1 i 2). Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników, osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób (art. 81 ust. 1).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy stał na stanowisku, że praca wykonywana przez każdego z zainteresowanych w ramach umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o.o. w rzeczywistości świadczona była na rzecz odwołującego się płatnika składek (...) Sp. z o.o., z którym zleceniobiorcy pozostawali w stosunku pracy, a zatem obowiązek zapłaty składek w pełnym wymiarze z tytułu całości wykonywanych prac spoczywał na pracodawcy.

Weryfikacja wskazanego stanowiska organu rentowego wymagała dokonania prawidłowej interpretacji powoływanego przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W judykaturze prezentowane jest jednolite stanowisko, zgodnie z którym art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie dotyczy sytuacji, gdy praca wykonywana jest na podstawie jednej z wymienionych w tym przepisie umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub gdy praca jest wykonywana na podstawie umowy prawa cywilnego zawartej z osobą trzecią, ale praca jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Pojęcie pracownika w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 k.p. i art. 22 § 1 k.p.) i obejmuje również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych w sytuacji, gdy umowę tę zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilnoprawna została zawarta z osobą trzecią (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 18.10.2011 r., III UK 22/11, uchwała Sądu Najwyższego z 2.09.2009 r., II UZP 6/09).

Objęcie definicją pracownika, dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych, nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu, nadają przepisy kodeksu pracy, ale, także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (agentów, zleceniobiorców, wykonawców dzieła) oznacza jednocześnie, rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie.

Hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy – zleceniodawcy i pracownika – zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy „nakłada się” na stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, w ramach łączącej pracodawcę z osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej. W tym ostatnim przypadku, pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika – zleceniobiorcę, bez względu na

to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. Z regulacją art. 8 ust. 2a ustawy systemowej koresponduje unormowanie art. 18 i art. 20 ust. 1 tej ustawy dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Skoro w sytuacjach, do których odnosi się art. 8 ust. 2a ustawy systemowej mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to konsekwentnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w podstawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Zatem w przypadku pracowników, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy systemowej, na płatniku (na pracodawcy) spoczywa obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Taki sam sposób postępowania dotyczy także sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią) lecz praca, w jej ramach, jest wykonywana na rzecz pracodawcy, gdyż obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego: z 14.01.2010 r., I UK 252/09; z 22.02.2010 r., I UK 259/09).

Przy czym należy nadmienić, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś o wykonywaniu pracy „na korzyść” tego pracodawcy, ani też „wyłącznie na rzecz” pracodawcy. Powyższe oznacza, że nie można wykluczyć zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której, zgodnie z Kodeksem cywilnym, stosuje się przepisy, dotyczące zlecenia, ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę agencyjną, umowę zlecenia lub zbliżoną rodzajowo umowę o świadczenie usług (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 7.03.2017 r., III AUa 1570/16).

Zastosowany, w treści tego przepisu, zwrot: „wykonuje pracę na rzecz pracodawcy” oznacza, że praca ta świadczona jest w przebiegu realizacji stosunku prawnego łączącego owego pracodawcę ze zleceniodawcą tych pracowników (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 28.02.2019 r., III AUa 1574/16).

Praca wykonywana na rzecz swojego pracodawcy, to praca, którego rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj czynności, wykonywanych przez pracownika, wynikających z umowy, zawartej z osobą trzecią, oraz niezależnie od rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 16.09.2020 r., III AUa 159/20, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 3.06.2019 r., III AUa 301/18). Nie jest także wymagane, aby pracownik wykonywał w ramach umowy zlecenie takie same czy nawet podobne czynności, jak w ramach stosunku pracy. Mogą być to czynności nawet o odmiennym charakterze istotnym jest jednak, że korzyści z tejże pracy uzyskuje pracodawca (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12.12.2018 r., III AUa 1133/17)

Przez wykonywanie pracy na czyjąś rzecz należy rozumieć jej świadczenie w czyimś interesie. Pomimo formalnego wyodrębnienia obydwu spółek, jako odrębnych podmiotów prawa gospodarczego, nie sposób przyjąć, by działania,

podejmowane w interesie zleceniodawcy, nie były jednocześnie, podejmowane w interesie pracodawcy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 7.02.2019 r., III AUa 1757/18).

Celem wprowadzenia art. 8 ust. 2a ustawy systemowej było po pierwsze ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie – ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 19.06.2019 r., III AUa 1816/16).

Po pierwsze - warto zwrócić uwagę, że odwołujący płatnik składek (...) Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o. stanowią odrębne podmioty. Niemniej jednak nie należy tracić z pola widzenia, że płatnik w celu realizacji przedmiotu działalności w latach 2017, 2018, 2019, 2020 zawarł umowy na dostarczenie kadry pracowniczej z (...) Sp. z o.o. Zgodnie z tymi umowami zleceniobiorca zobowiązał się na dostarczanie na zgłoszone zapotrzebowanie zleceniodawcy odpowiednio wykwalifikowanej i ilościowo potrzebnej kadry pracowniczej niezbędnej do realizacji zadań określonych przez zleceniodawcę - związanych z realizacją czynności wchodzących w zakres działalności operacyjnej prowadzonej przez zleceniobiorcę (Zakład Produkcyjny przy ul. (...) w Ł.) z uwzględnieniem nadzoru ze strony przedstawicieli zleceniodawcy. Przy tym poza sporem pozostaje, że (...) Sp. z o.o. w celu realizacji przedmiotu umów na dostarczenie kadry pracowniczej zawierała umowy cywilnoprawne z pracownikami spółki (...). Tak określony zakres zadań obu podmiotów przy prowadzeniu działalności, powoduje, że zleceniobiorca (pracownik) zatrudniony przez jedną ze spółek wykonuje zlecenie (prace) na rzecz drugiej.

Sąd Okręgowy zważył, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym dowodów z zawieranych umów, zeznań przesłuchanych zainteresowanych, protokołu kontroli i dokumentów w aktach kontroli – jasno wynikało, że zakres obowiązków w ramach zawartych umów cywilnoprawnych nie miał w praktyce znaczenia. Zakres obowiązków zainteresowanych z umów cywilnoprawnych de facto pokrywał się z zakresem ich obowiązków z tytułu zawartych umów o pracę – wykonywali oni czynności tożsame. Z protokołów przesłuchań pracowników zawartych w aktach kontroli jak i przesłuchania zainteresowanej w niniejszym postępowaniu sądowym wynikało, że w zasadzie nie rozróżniali oni zadań wynikających z umów o pracę i umów cywilnoprawnych w praktyce wykonując jednolite czynności. Zainteresowana potwierdziła też, że zawarcie umowy zlecenia z (...) Sp. z o.o. było z góry określonym przez płatnika wymogiem, który służył de facto do rozliczania zarówno nadgodzin jak i dodatku czterobrygadowego w ramach zawartej umowy o pracę, względnie innych dodatków do umowy o pracę. Ponadto w świetle treści zawartych przez (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. umów o dostarczenie kadry pracowniczej nie ma wątpliwości, że płatnik był głównym odbiorcą usług świadczonych zatrudnianych przez (...) Sp. z o.o. zleceniobiorców. Biorąc pod uwagę powyższe - niewątpliwie czynności wykonywane przez zainteresowanych w ramach umów cywilnoprawnych miały charakter jeśli nie tożsame, to co najmniej uzupełniający do tych wykonywanych przez nich w ramach zawartej umowy o pracę, bowiem jak wynikało z ustaleń to płatnik był ich beneficjentem. Z punktu widzenia przepływów finansowych, to pracodawca przekazuje osobie trzeciej środki na sfinansowanie określonego zadania, stanowiącego przedmiot swojej własnej działalności, a osoba trzecia, wywiązując się z przyjętego zobowiązania, zatrudnia pracowników pracodawcy. W takim przypadku pracodawca - w sensie organizacyjnym - jest odbiorcą pracy swoich pracowników, a w sensie prawnym - nabywcą zamówionej przez siebie usługi (dzieła). Tylko w odwrotnym przypadku, gdy pracodawca sprzedaje usługi innemu podmiotowi, które wykonują jego pracownicy, nie ma zastosowania norma z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 20.04.2022 r., III AUa 1291/20).

Umowy zlecenia w świetle dostępnych dowodów zawarte były tego samego dnia, co umowa o pracę lub w niewielkich odstępach czasu. Zainteresowani jeśli nie wykonywali tych samych czynności co w ramach umowy o pracę, to wykonywali zadania zbliżone, uzupełniające dotychczasowe czynności. Przy czym zainteresowani wykonywali te

zadania przy użyciu tych samych narzędzi/sprzętów co w umowie o pracę, na jednej hali produkcyjnej i pod nadzorem tych samych osób, a czas ich wykonywania nie był osobno rozliczany.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało w sposób jednoznaczny, że zawarcie umowy zlecenia przez każdego z zainteresowanych posłużyło uzyskaniu formalnego innego tytułu do ubezpieczeń, mimo nadal faktycznie realizowanego przez nich zobowiązania pracowniczego. Ubezpieczeni wykonując umowę cywilnoprawną de facto świadczyli pracę na rzecz własnego pracodawcy, co winno skutkować dodatkowo uiszczeniem składek od osiągniętego w ten sposób przychodu, a z drugiej strony pociągało za sobą brak obowiązku zapłaty składek przez zleceniodawcę. Podkreślenia wymaga też, że w takich okolicznościach pracodawca (co zresztą wynika z zeznań przesłuchanych zarówno przez organ, jak i przez Sąd w procesie osób) unikał płacenia za nadgodziny, jeśli zlecane dodatkowo czynności wykonywane były po godzinach pracy.

Bez wątplenia w przedmiotowej sprawie występuje zatem konstrukcja modelowego trójkąta umów w świetle brzmienia cytowanego art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Na gruncie wypracowanej w doktrynie i judykatury jednolitego poglądu wskazany trójkąt umów obejmuje trzy umowy, tj. umowę o pracę; umowę zlecenia między pracownikiem a osobą trzecią oraz umowę o podwykonawstwo między pracodawcą i zleceniodawcą, na podstawie której pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rachunku rezultat pracy wykonanej, na rzecz zleceniodawcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 18.12.2012 r., III AUa 1031/12, LEX 1254347, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 3.06.2019 r., III AUa 301/18, LEX 2692949).

W rozpoznawanej sprawie funkcje umowy o podwykonawstwo, spełniała umowa o dostarczenie kadry pracowniczej. Zdaniem Sądu Spółka (...) nie tyle dostarczała nowych pracowników co zlecała pracownikom płatnika wykonywane już przez nich czynności w ramach umowy o pracę, dodatkowo w ramach rzekomego zlecenia, co w efekcie umożliwiała płatnikowi realizowanie nadal tych samych celów – rezultat pracy przejmował bowiem nadal pracodawca z tym, że unikając dodatkowych obciążeń, czy to związanych z pracą po godzinach, czy systemem czterozmianowym.

Sytuacja ta niewątpliwie, w ocenie Sądu Okręgowego, wyczerpuje dyspozycję przepisu art. 8 ust 2a ustawy systemowej, a skoro tak, to stosownie do wcześniejszych rozważań, pracodawca jest również płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych.

W przypadku pracowników, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13.04.2022 r., III AUa 1569/21).

Konsekwencją konstrukcji uznania za pracownika jest konieczność opłacania przez pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne za osobę, z którą została zawarta umowa zlecenia, tak jak za pracownika.

Stosownie do art. 32 ustawy systemowej, pracodawcę obciąża zatem także obowiązek poboru i odprowadzenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenie zdrowotne za osobę „uznaną za pracownika”.

Podkreślić należy, że stosownie do treści art. 66 ust 1 pkt 1a cyt. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są pracownikami w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; przy czym, w myśl przepisu art. 69 ust 1 ustawy, obowiązek ten powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych. Przepis art. 66 ust 1 pkt 1a „przenosi” zatem na grunt przepisów ustawy z 27.08.2004 r. konstrukcję uznania za pracownika unormowaną przepisem art. 8 ust 2a ustawy systemowej. Brak odrębnego uregulowania w tej ustawie (w szczególności w przepisach art. 85-86), kto jest płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne osoby uznanej za pracownika (w rozumieniu art. 8 ust 2a ustawy systemowej), należy odczytywać jedynie jako potwierdzające regułę wyprowadzaną z art. 32 ustawy systemowej.

Podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom zdrowotnym przez zainteresowanych ubezpieczonych – pracowników płatnika, w badanych okresach jest konsekwencją objęcia ich obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym jako osób uznanych za pracownika (art. 66 ust 1 pkt 1a ustawy w związku z art. 5 pkt 43 ustawy i art. 8 ust 2a ustawy systemowej), a nie jako zleceniobiorców (art. 66 ust 1 pkt 1e ustawy).

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 22.02.2006 r. (I UK 227/05, Lex nr 272569), objęcie ubezpieczeniem to przynależność do określonej kategorii podmiotów w razie spełniania ustawowych przesłanek, podleganie natomiast wynika z objęcia ubezpieczeniem i oznacza przyznanie prawa powiązanego z nałożeniem obowiązku.

Ubezpieczeni z tytułu spornych umów przynależą do kategorii osób uznanych za pracowników, podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu jak pracownicy, a w konsekwencji płatnikiem tych składek jest pracodawca, a nie zleceniodawca.

Za obciążeniem obowiązkiem rozliczania i poboru składek, łącznie na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, tylko jednego podmiotu – pracodawcy, przemawia również zasada racjonalnego działania ustawodawcy. Przyjęcie odmiennej koncepcji (dwóch płatników składek – odrębnie na ubezpieczenie społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne), skutkowałoby tym, iż to samo zdarzenie (tytuł prawny skutkujący obowiązkiem ubezpieczenia) pociągałoby „podwójne” obciążenie czasowe i ekonomiczne wywołane koniecznością prowadzenia rozliczenia, dokumentacji rozliczeniowej, poboru – nie tylko dla dwóch podmiotów (pracodawca, zleceniodawca), ale również dla ZUS.

Przypomnieć trzeba, że zgodnie z art. 81 ust 6 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia, emerytalne, rentowe, chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych nie będących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Obliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych wymaga zatem uprzedniego wyliczenia kwoty składek na ubezpieczenie społeczne.

Warto także wskazać na stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z 24.01.2007 r., III UZP 4/06 (OSP 4/2008r. poz. 309), zgodnie z którym, co prawda ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych rozróżniającą cztery ryzyka ubezpieczeniowe: emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe nie objęła ubezpieczenia zdrowotnego, to jednak należy przyjąć, że ubezpieczenie to jest też rodzajem ubezpieczenia społecznego, zaś jego odrębność wynika przede wszystkim z faktu odmiennego przedmiotu ochrony oraz odrębności organizacyjnej, ubezpieczenie zdrowotne, jest bowiem realizowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Powyższe również przemawia za tym, aby sztucznie nie tworzyć „mnogości” płatników składek w sytuacji, gdy tytułem do ubezpieczeń jest jeden (ten sam) stosunek prawny. Pracownik, zleceniobiorca, świadczący usługi, w całości finansują składki na swoje ubezpieczenie zdrowotne. W ich interesie i ich obowiązkiem, jest umożliwienie płatnikowi wywiązywanie się z terminowego rozliczania i odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne. Stosownie do przepisu art. 193 ustawy, kto nie zgłasza wymaganych przepisami ustawy danych lub zgłasza nieprawdziwe dane mające wpływ na wymiar składek na ubezpieczenie zdrowotne albo udziela w tych sprawach nieprawdziwych wyjaśnień lub odmawia ich udzielenia podlega karze grzywny. W świetle tego przepisu, w sytuacji trójkąta umów z jakim mieliśmy do czynienia na gruncie rozpoznawanej sprawy, to obowiązkiem ubezpieczonego, jest udzielenie płatnikowi składek wszelkich niezbędnych danych pozwalających mu terminowo wywiązać się z obowiązków płatniczych wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Co do samego sposobu wyliczenia podstawy wymiaru składek dla każdego z pięciu zainteresowanych pracowników odwołującego płatnika w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami - strona skarżąca nie kwestionowała ich wysokości, a jedynie samą zasadę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania, o czym orzekł, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku, na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz.U. z 2018 r., poz.265), zasądzając od płatnika na rzecz ZUS tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego łączną kwotę 1620 zł (w tym 1) B. B. – przy w.p.s. 927,71 zł koszty 270 zł, 2) D. J. – przy w.p.s. 74,32 zł koszty 90 zł, 3) M. Ś. – przy w.p.s. 271,29 zł koszty 90 zł, 4) A. J. – przy w.p.s. 595,56 zł koszty 270 zł, 5) K. P. (1) – przy w.p.s. 2705,63 zł koszty 900 zł), przy uwzględnieniu, że każda z pięciu połączonych spraw zachowała swoją odrębność, albowiem decyzja o ich łącznym rozpoznaniu i rozstrzygnięciu miała jedynie charakter techniczny.

A.P.